

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת שלך לך

חלה – מצווה התלויה בארץ ובעם

כאשר מכינים עיסה לאפייה בכמות של 1.600 קילו ומעלה חייבים להפריש ממנה חלה. בזמן שבית המקדש היה קיים הייתה החלה ניתנת לכוהן – לאכילתה בטהרה. וכך נצטוונו בפרשתנו:

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה. וְהָיָה בְּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה לַה'" (במדבר טו, יז-יט).

זוהי מצווה התלויה בארץ ממש, כפי שמודגש בפסוק "בְּבֹאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ"; "בְּאֲכָלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ", אולם בניגוד לשאר המצוות התלויות בארץ תיקנו חכמים שיש לקיימה גם בחוץ לארץ:

"מפרישין חלה בחוצה לארץ מדברי סופרים, כדי שלא תשכח תורת חלה מישראל" (שולחן ערוך יורה דעה שכג, ג).

חומרה זו קיימת גם בזמן הזה, שבו חיוב הפרשת החלה גם בארץ הוא מדברי חכמים, כמבואר:

"אין חייבים בחלה מן התורה אלא בארץ ישראל בלבד, שנאמר 'והיה באכלכם מלחם הארץ' (במדבר טו, יט), ובזמן שכל ישראל שם, שנאמר 'בבואכם' (במדבר טו, יח) – ביאת כולכם ולא ביאת מקצתכם. לפיכך חלה בזמן הזה אפילו בימי עזרא בארץ ישראל, אינה אלא מדבריהם" (שם שכג, ב).

מכאן אנו למדים שחיוב חלה מן התורה, בדומה לרוב המצוות התלויות בארץ, תלוי הן בארץ ישראל הן בעם ישראל. בארץ ישראל – כי מן התורה אין מקיימים את המצווה בחוץ לארץ; ובעם ישראל – כי מן התורה המצווה נוהגת רק כאשר כל העם נמצא על אדמתו.

מציאות עם ישראל בארץ ישראל היא אפוא המעוררת את קדושת הארץ – וכשעם ישראל נעדר מן הארץ נותרת הקדושה חבויה. הפרשת החלה בחוץ לארץ מדברי חכמים מעידה על הקדושה הטמונה בעם ישראל, קדושה שתתגלה ותופיע בשלמותה כשיגיע העם לארצו.

ומדוע לא ציוו חכמים על קיומן בחוץ לארץ של שאר המצוות התלויות בארץ, כתרומות ומעשרות? משום שיש הבדל מהותי בין המצוות: מצוות הפרשת חלה מתקיימת במטבח, בתוככי הבית היהודי, ואילו חיובן של שאר המצוות חל על גידולי השדה. הפרשת החלה גם בנכר מבהירה ומאירה:

קדושת הארץ קיימת רק בארץ ישראל, אך קדושת עם ישראל קיימת בכל מקום – ומתעצמת בחיבור בין העם לארצו, כשכל ישראל מצויים על אדמתם!

שאל דוד בוצ'קו